

[A Spontánbeszéd-kutató műhely szakmai etikai kódexe](#) – teljes szöveg (mellékletekkel)
pdf

Bevezetés

A jelen dokumentum célja, hogy a Spontánbeszéd-kutató műhely tagjaival megismertesse a spontán beszéd kutatására vonatkozó jogait és kötelezettségeiket. Emellett az etikai kódex ajánlásként is szolgál a törvényileg nem szabályozott kérdésekben. Ha az egyes kutatók intézményében megfogalmaztak kutatásetikai irányelveket, számukra természetesen az a dokumentum az elsődleges irányadó. Az etikai kódex alaptétele, hogy a Magyar Köztársaság Alkotmánya biztosítja a személyes adatok védelméhez való jogot, valamint a tudományos kutatás szabadságát.

A kutatás általános etikai elvei

1. A tudományos kutató az alap- és alkalmazott kutatások során mind a vizsgálatok tervezésekor, mind azok végrehajtásakor egyaránt ügyel arra, hogy az elvárható szakszerűség követelményei szerint járjon el. Amennyiben a kutatáshoz az intézmény belső szabályozása szerint etikai bizottsági jóváhagyásra van szükség, megadja a kutatásról a szükséges információkat, és előzetesen engedélyt szerez a kutatáshoz. A kutatást az engedélynek megfelelően végzi el.
2. Amennyiben a kutató egyetemi hallgatókkal vagy beosztottakkal folytat kutatást, megfelelő garanciákat vállal annak megakadályozására, hogy a résztvevő jelölteket hátrányos következmények érijék a részvétel megtagadása vagy a kísérletből való menet közbeni kilépés, illetőleg a kutatás során róluk a kutató vagy munkatársai tudomására jutó adatok jellege miatt.
3. A kutató betartja az eredmények publikálásának általános etikai szabályait, beleértve a formai követelményeket is (hivatkozás módja, társszerzőség, a vizsgálati személyek vagy azok képviselőinek beleegyezése, köszönetnyilvánítás stb.).

Az adatkezelés általános (törvényileg szabályozott) elvei

1. A tudományos kutatás céljára történő adatkezelés során biztosítani kell az érintett jogát a személyes adatainak védelméhez.
 - a) A kapcsolatfelvétellel egyidejűleg az érintettet írásban tájékoztatni kell az adatfelhasználás céljáról, módjáról, időtartamáról, az adatkezelés során közreműködő (megbízott) igénybevételéről; valamint arról, hogy az adatszolgáltatás önkéntes, és jogában áll adatainak a megjelölt célra vagy annak egy részére történő kezelésének a megszüntetését kérni. A cselekvőképtelen vagy korlátozottan cselekvőképes személy (pl. kiskorú) esetén a tájékoztatást a törvényes képviselő részére kell megadni, aki gyakorolja az érintettet megillető nyilatkozattételi jogokat is.
 - b) Biztosítani kell az érintett számára azt a jogot, hogy a további együttműködést bármikor

indokolás nélkül megtagadhatja, és erről írásban tájékoztatni kell.

c) Az érintett név- és lakcímadatainak a törvényben meghatározott tevékenységek céljából történő kezelését meg kell szüntetni, amennyiben ezt kéri, vagy adatainak kezeléséhez nem járul hozzá. Az adatkezelés megszüntetésén a megsemmisítést vagy az anonimizálást kell érteni.

2. A tudományos kutatónak az adatok biztonságáról megfelelő technikai és szervezési intézkedésekkel kell gondoskodni. Ezekről az intézkedésekről és azok kötelező betartásáról az adatkezelőket és az adatok kezelésében részt vevő személyeket (alkalmazott, megbízott) tájékoztatni kell. A tudományos kutatásban a kapcsolatfelvételt követően az érintett név- és lakcímadata csak a vele való folyamatos kapcsolattartáshoz használható fel, és a kutatás befejezésekor az adatok kezelését meg kell szüntetni. Ha az érintett a név- és lakcímadatainak a kezelését a tájékoztatás alkalmával vagy a kutatás későbbi időpontjában megtiltja, azokat kérelmére meg kell semmisíteni, és erről az érintettet írásban tájékoztatni kell.

3. A tudományos kutatónak a kutatás megkezdése előtt kutatási adatkezelési tervet kell készítenie. A tervet módosítani kell, ha az adatkezelés célja a kutatás folyamata alatt megváltozik. A kutatási adatkezelési tervnek tartalmaznia kell:

- a) a kutatási jogosultságot,
- b) a kutatás célját,
- c) a kezelendő személyes adatok körét és azok forrását,
- d) az adatkezelés folyamatát,
- e) az érintett jogai gyakorlati érvényesíthetőségének biztosítékait, valamint
- f) az adatvédelmet biztosító technikai és szervezési intézkedéseket.

A kutatási adatkezelési tervet az adatkezelés jogszerűségének bizonyíthatósága és az ellenőrzés lehetőségének biztosítása céljából az adatok kezelésének megszüntetéséig meg kell őrizni.

4. Személyes adat akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárul. Különleges adat akkor kezelhető, ha az adatkezeléshez az érintett írásban hozzájárul. Az érintett hozzájárulását megadottnak kell tekinteni az érintett közszereplése során általa közölt vagy a nyilvánosságra hozatal céljából általa átadott adatok tekintetében.

5. Személyes adatot kezelni csak meghatározott célból, jog gyakorlása és kötelezettség teljesítése érdekében lehet. Az adatkezelésnek minden szakaszában meg kell felelnie e célnak. Csak olyan személyes adat kezelhető, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, a cél elérésére alkalmas, csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig. A tudományos kutatást végző szerv vagy személy személyes adatot csak akkor hozhat nyilvánosságra, ha az érintett abba beleegyezett.

6. A személyes adatot – mihelyt a kutatási cél megengedi – anonimizálni kell. Addig is külön kell tárolni azokat az adatokat, amelyek meghatározott vagy meghatározható természetes személy azonosítására alkalmasak. Ezek az adatok egyéb adatokkal csak akkor kapcsolhatók össze, ha az kutatás céljára szükséges.

7. Tudományos kutatás céljára felvett vagy tárolt személyes adat csak tudományos kutatás céljára használható fel.

8. Nem kell bejelenteni az adatvédelmi nyilvántartásba azt az adatkezelést, amely a tudományos kutatás céljait szolgálja, ha az adatokat nem hozzák nyilvánosságra.

9. Ha a belföldi tudományos kutató a tevékenységét külföldi megbízás alapján végzi, erről a tényről az érintettet köteles írásban tájékoztatni. Külföldre csak anonimizált adat továbbítható, kivéve, ha az érintett az adatai átadásához írásban hozzájárult.

A műhely kutatási etikai kódexe

Írta: Markó Alexandra

2009. január 19. hétfő, 22:52 - Módosítás: 2009. január 20. kedd, 22:38

Források:

Magyar Pszichológiai Társaság: [Pszichológusok szakmai etikai kódexe](#) .

[1992. évi LXIII. törvény](#) a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról

[1995. évi CXIX. törvény](#) a kutatás és a közvetlen üzletszerzés célját szolgáló név- és lakcímadatok kezeléséről

Letölthető minták:

[Hozzájárulás](#) (doc)

[Tájékoztatók](#) (doc)